

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sądu Rejonowego w Zgierzu z 17 lutego 2016 roku w sprawie I C 2616/14 w punkcie 1 oddalono powództwo M. R. przeciwko (...) spółce akcyjnej V. (...) o zapłatę, zasądzając w punkcie 2 od powoda na rzecz pozwanego 1.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W świetle uzasadnienia wskazanego wyroku Sąd I instancji ustalił, że 1 listopada 2013 roku wieczorem, na ulicy (...) w A. M. R. jechał samochodem z G. C., który był kierującym. G. C. podjechał w okolice parkingu i wysadził powoda. Przy wysiadaniu z samochodu powód skręcił nogę i zaczął wówczas uskarżać się do G. C. na ból nogi, wobec czego obaj udali się do Wojewódzkiego Szpitala (...) w Z.. Tam udzielono powodowi pomocy doraźnej w zakładzie medycyny ratunkowej, rozpoznając uraz stopy i lewego stawu skokowego oraz skręcenie stawu skokowego II/III. W wyniku dokonanej konsultacji ortopedycznej wykonano zdjęcia RTG nogi powoda oraz nałożono na nią szynę gipsową. Nie wykazano cech złamania. Po siedmiu dniach zdjęto szynę gipsową. Podczas jej zdejmowania szyna była uszkodzona. Badanie wykazało obrzęk stopy oraz jej zasinienie po stronie bocznej, wobec czego zlecono stabilizator oraz w razie potrzeby kontrole. Osiemnastego lutego 2014 roku powód udał się do Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Ka - (...). W A., gdzie otrzymał skierowanie na zabiegi fizjoterapeutyczne, w związku z doznany urazem stopy. Kolejne skierowanie na zabiegi powód otrzymał 117 kwietnia 2014 roku. Łącznie M. R. odbył 10 zabiegów rehabilitacyjnych. W związku z urazem do 5 stycznia 2014 roku przebywał na zwolnieniu lekarskim, na którym otrzymywał 80 % wynagrodzenia za pracę. Powód poniósł koszty zakupu leków przeciwbólowych w wysokości 37,85 zł, koszt prywatnej wizyty lekarskiej 100 zł, oraz koszt zakupu opaski stabilizującej stopę 65 zł, koszt zabiegów rehabilitacyjnych po 100 zł. Pismem z 10 grudnia 2013 roku powód zgłosił szkodę pozwanemu ubezpieczycielowi, żądając zapłaty 15.000 zł tytułem zadośćuczynienia, 2.426,50 zł tytułem odszkodowania za zwiększone potrzeby oraz 236,28 zł tytułem odszkodowania za utracone zarobki. Pozwany pismem z 31 grudnia 2013 roku odmówił przyznania świadczenia podnosząc, że zdarzenie było zdarzeniem losowym, z uwagi na brak związku między działaniem lub zaniechaniem ubezpieczonego a powstałą szkodą. Praktyka utrzymywania dróg w Powiecie (...) skupia się na naprawie dziur znajdujących się w środku jezdni, które bezpośrednio zagrażają bezpieczeństwu ruchu pojazdów. Dziury o głębokości do 3 – 4 cm, podobne do spornej nierówności, nie są niezwłocznie naprawiane z uwagi na brak finansów. Ulica (...) w A. znajduje się w zarządzie Powiatu (...). Obecnie u powoda nie występuje upośledzenie funkcji stawu skokowego lewego. Nie charakteryzuje się zniekształceniami, obrzękiem, obwody stawów skokowych są symetryczne, wszystkie ruchy w stawie skokowym lewym zachowane są w pełnym zakresie, niebolesne, w związku z czym przedmiotowy uraz nie spowodował u powoda trwałego uszczerbku na zdrowiu. Bezpośrednio po wypadku cierpienia fizyczne powoda były średniego stopnia, następnie zmniejszały się. Uzasadnione koszty związane ze stosowaniem leków przeciwbólowych wynosiły 30 – 50 zł miesięcznie przez okres dwóch miesięcy. Skutki urazu nie spowodowały innych, zwiększonych potrzeb u powoda. Potrzebował on jednak koniecznej pomocy osób trzecich, w wymiarze 1 – 2 godzin dziennie przez okres około dwóch tygodni.

W tak ustalonym stanie faktycznym zważono, że zgodnie z art. 2a ustawy o drogach publicznych drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne stanowią własność właściwego samorządu województwa, powiatu lub gminy. W myśl art. 20 pkt 4 ustawy do zarządcy drogi należy między innymi utrzymanie nawierzchni drogi (...); przeprowadzanie okresowych kontroli stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich, wykonywanie robót interwencyjnych, robót utrzymaniowych i zabezpieczających. Według art. 19 ust. 2 pkt 3 powołanej ustawy, zarządcą dróg powiatowych jest zarząd powiatu. Na Powiecie spoczywał obowiązek utrzymania drogi w należytych stanie, który będzie zapewniał bezpieczeństwo jej użytkownikom. Warunki odpowiedzialności pozwanej określają przepisy regulujące odpowiedzialność deliktową, czyli regulujący zasadę ogólną art. 415 k.c. oraz art. 445 k.c. w odniesieniu do dochodzonego zadośćuczynienia. Powiat (...) był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej u pozwanego. Odwołując się do kryteriów odpowiedzialności z art. 415 k.c., Sąd I instancji wskazał, że powód nie wykazał iżby doznany przez niego uraz pozostawał w związku przyczynowym z przedmiotową nierównością na ulicy (...) w A.. Materiał dowodowy nie dawał podstaw do ustalenia, że uraz stopy powstał w momencie, gdy opuszczał on samochód G. C.. Powód nie wykazał również wysokości

szkody w zakresie dochodzonym pozvem; nie doszło do długotrwałego ani trwałego uszczerbku na zdrowiu. Nie wykazano również, zdaniem Sądu Rejonowego, aby przedmiotowa nierówność drogi był skutkiem zawinonego, bezprawnego zaniechania Powiatu (...). Jako zawinione mogą być kwalifikowane jedynie działania bezprawne. Analizując kwestię zawinienia, Sąd I instancji wskazał, że nierówność na ulicy (...) w A. nie była tyle poważna, aby stwarzała niebezpieczeństwo dla ruchu drogowego: nie znajdowała się w śladzie kół, a jej głębokość oraz zakres nie były tak duże, jak wskazywał na to powód. Przy ocenie, czy Powiat (...) dopuścił się zaniechania swoich obowiązków w zakresie utrzymania przedmiotowej drogi, należy wziąć pod uwagę, że realne możliwości Powiatu uniemożliwiają zadbanie o drogi powiatowe w takim stopniu, aby wszystkie z nich były w stanie idealnym. Jak natomiast ustalono, przedmiotowa nierówność nie stwarzała takiego niebezpieczeństwa. W tych okolicznościach Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że brak jest podstaw do przyjęcia odpowiedzialności Powiatu (...) za szkodę doznaną przez powoda, z uwagi na brak zawinienia w działaniu.

W świetle uzasadnienia w przedmiocie kosztów orzeczono według zasady odpowiedzialności za wynik procesu.

Apelację od całości omówionego wyżej wyroku wywiódł powód, działając przez swojego pełnomocnika w osobie radcy prawnego. W apelacji zarzucono naruszenie zarówno prawa procesowego, jak i materialnego.

W zakresie prawa procesowego zdaniem apelującego doszło do naruszenia:

- art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie i przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przez nieuwzględnienie wszystkich istotnych okoliczności – w szczególności pominięcie ustawowych obowiązków ciążyących na zarządcy drogi i zwolnienie go z odpowiedzialności wyłącznie w oparciu o subiektywne odczucia sądu co do możliwości ich wykonywania.

W zakresie prawa materialnego zarzucono naruszenie:

- art. 445 § 1 k.c. przez „błędne przyjęcie, że jego niezastosowanie w sytuacji, gdy na skutek doznanego urazu przez powoda krzywda związana z ujemnymi przeżyciami psychicznymi jest oczywista, a w konsekwencji powodowi przysługuje zadośćuczynienie”;
- art. 415 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż zarządca drogi ubezpieczony przez pozwanego nie ponosi winy w nienależym utrzymaniu drogi mimo nałożonych na niego obowiązków w tym zakresie przez ustawodawcę.

Z tych względów wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku przez zasądzenie żądanych kwot zgodnie z pozvem, stosowną zmianę rozstrzygnięcia o kosztach, zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany podniósł w szczególności, że zarzuty dotyczące naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. są niezasadne, gdyż powód ogranicza się do przedstawienia wyłącznie własnej oceny dowodów, nie wskazuje jakie to skonkretyzowane reguły swobodnej oceny zostały naruszone.

Do zamknięcia rozprawy apelacyjnej 18 sierpnia 2016 roku strony nie zmieniły stanowisk w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna i skutkuje zmianą zaskarżonego rozstrzygnięcia.

W pierwszej kolejności rozważyć należy zarzuty w zakresie prawa procesowego, jako determinujące prawidłowość ustaleń faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy podziela zastrzeżenia apelującego co do dokonanej przez Sąd Rejonowy oceny dowodów w zakresie, w jakim nie uwzględniła ona wskazań doświadczenia życiowego przy ustaleniu przyczyny urazu. W swoich ustaleniach Sąd I instancji pominął fakt, że owo uszkodzenie nawierzchni drogi, które poddawane jest analizie w dalszej części

uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, znajdowało się w miejscu, w którym wysiadał powód. Świadczą o tym wprost zeznania G. C. (k. 105). Świadek ten zeznał również, że w czasie wcześniejszej jazdy powód nie skarżył się na ból nogi; zaczął się uskarżać dopiero gdy wysiadł. Zdaniem Sądu Okręgowego wszystkie te depozycje uzasadniają ustalenie, że powód wysiadając z samochodu G. G. nastąpił na wyrwę w nawierzchni drogi, w wyniku czego doznał skręcenia stawu skokowego lewego, bez upośledzenia funkcji stawu skokowego, z subiektywnym zespołem bólowym, zgodnie z rozpoznaniem zawartym w opinii biegłego z zakresu chirurgii urazowo-ortopedycznej M. S. (k. 115 – 116) Na podstawie tejże opinii należało również ustalić, że powód nie musiał ponosić kosztów leczenia w jednostkach niepublicznych, ponieważ niezbędne leczenie otrzymał w ramach świadczeń finansowanych ze środków publicznych. Obecnie powód nie wymaga leczenia. Nadto jako okoliczność notoryjną ustalono, że koszt jednej godziny opieki to 9,50 zł; stawka ta nie była zresztą kwestionowana przez pozwanego, zaś powód w pozwie wprost na taką stawkę się powołał. Zasadnie natomiast Sąd I instancji zwrócił uwagę, że powód nie wykazał wszystkich zgłoszonych przez siebie kosztów. W szczególności nie wykazał żądanych 513,33 zł utraconego zarobku. Brak jest w aktach zaświadczenia pracodawcy co do różnicy między wysokością wynagrodzenia należnego według umowy, a rzeczywiście wypłaconego, przy uwzględnieniu nieobecności usprawiedliwionej zwolnieniem lekarskim. Z załączonej umowy o pracę (k. 48) nie wynika wynagrodzenie 1.600 zł brutto. Uwzględniając jednak iż wypłacany za okres objęty zwolnieniem lekarskim zasiłek wynosi 80 % wynagrodzenia ustalono, że wynagrodzenie utracone przez powoda wskutek nieobecności w pracy z uwagi na udzielone zwolnienie lekarskie wyniosło 443,10 zł.

W pozostałym zakresie ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji są prawidłowe, ponieważ mieszczą się w granicach swobodnej – w przeciwieństwie do dowolnej – oceny przeprowadzonych dowodów jako spójne, logicznie powiązane z materiałem dowodowym, niebudzące wątpliwości w świetle życiowego doświadczenia. W konsekwencji Sąd Okręgowy przyjmuje owe ustalenia Sądu Rejonowego w całości za własne, z poczynionymi wyżej modyfikacjami.

Przystępując do oceny zarzutu naruszenia prawa materialnego, zasadnym okazał się zarzut naruszenia obu przywołanych przepisów.

W zakresie naruszenia art. 415 k.c. koniecznym jest stwierdzenie, że spełnione zostały wszystkie przesłanki odpowiedzialności Powiatu (...). Sąd Okręgowy nie podziela oceny co do braku zawinienia Powiatu (...) w zakresie ustalonego stanu nawierzchni. Z zeznań świadków I. J. oraz D. R. wynika, że naprawiane są drogi tylko w pasie jezdni, a i to w drodze kół, głębsze niż 3 – 4 cm. Tłumaczy się to trudną sytuacją finansową, ale jednocześnie z zeznań świadków wynika, że nie są prowadzone żadne okresowe przeglądy stanu dróg będących w zarządzie Powiatu (...). W istocie Sąd I instancji zaakceptował zatem pogląd, że brak zawinienia wynika stąd, że Starostwo Powiatowe w Z. nie wiedziało o wyrwie, a w dalszej kolejności nie miało pieniędzy. Brak wiedzy w tych okolicznościach i przy tej praktyce zarządcy drogi należy kwalifikować jako co najmniej niedbalstwo, jeżeli nie rażące niedbalstwo, które nie tylko nie może zwalniać z odpowiedzialności, ale wręcz stanowi istotę zawinienia, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w sprawie III CKN 1374/001. Zapewnienie środków finansowych jest w tym wypadku obowiązkiem powiatu, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Szczecinie w sprawie I ACa 183/142. W tych uwarunkowaniach normatywnych, działanie Powiatu (...) należy traktować jako zawinione. Oznacza to iż Powiat (...) ponosić będzie odpowiedzialność również według surowszej zasady zawinienia, a nie tylko niezgodności z prawem, o której mowa w art. 417 § 1 k.c. Jest to o tyle istotne, że obowiązki zarządcy drogi mają mieszany charakter z punktu widzenia podziału kompetencji na władcze i niewładcze. Jednakże wskazany, zawiniony charakter zaniechania Powiatu (...) w zakresie realizacji jego obowiązków jako zarządcy drogi, uzasadnia odpowiedzialność Powiatu (...) zarówno na gruncie art. 415 k.c., jak i art. 417 § 1 k.c.

Nie może być przy tym mowy o wyłącznej winie poszkodowanego, zaś twierdzenia pozwanego odnośnie przyczynienia się nie zostały w żaden sposób przekonująco uargumentowane, ani tym bardziej wykazane.

Pozwany przyznał, że jest ubezpieczycielem Powiatu (...) z tytułu odpowiedzialności cywilnej zarządcy drogi. Przesądzenie o odpowiedzialności Powiatu (...) determinuje odpowiedzialność pozwanego, stosownie do art. 822 § 1 k.c., a powód jest uprawniony do dochodzenia odszkodowania bezpośrednio od ubezpieczyciela, na podstawie art. 822 § 4 k.c.

Przesądzenie o zasadzie odpowiedzialności, czyni koniecznym ustalenie rozmiaru szkody. W świetle zgromadzonego materiału, za udowodnione należy poniesienie przez powoda następujących kosztów, wywołanych uszkodzeniem ciała, za które odpowiedzialność ponosi Powiat (...): 443,10 zł utraconego wynagrodzenia za pracę, 65 zł zwrotu kosztów opaski, 80 zł zwrotu kosztów leków, jako dwumiesięczna średnia wydatków ustalonych przez biegłego na 30 – 50 zł miesięcznie, oraz 266 zł jako koszt koniecznej pomocy osoby trzeciej w wymiarze dwóch godzin dziennie przez dwa tygodnie, przy stawce 9,50 zł za godzinę; łącznie 854,10 zł.

Zasadnym okazał się również zarzut naruszenia prawa materialnego w zakresie oddalenia w całości roszczenia o zadośćuczynienie. Zgodnie z art. 445 § 1 w związku z art. 444 § 1 k.c., w przypadku – między innymi – uszkodzenia ciała, sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Ustawodawca nie wymaga przy tym trwałego uszczerbku na zdrowiu. Naturalnie jednak wysokość zadośćuczynienia musi odpowiadać z jednej strony krzywdzie, którą ma wszak łagodzić, przy czym jej ocena musi mieć charakter możliwie zobiektywizowany, a z drugiej – aktualny poziom życia społeczeństwa, przy uwzględnieniu iż element kompensacyjny zadośćuczynienia musi być zachowany. Oznacza to konieczność uwzględnienia, że przedmiotowe uszkodzenie ciała trwałego upośledzenia czynności narządów ciała nie spowodował. W świetle życiowego doświadczenia jest niewątpliwe, że dolegliwości bólowe były przez powoda w związku ze zdarzeniem odczuwane. Biegły wskazuje na konieczność zażywania leków przeciwbólowych przez okres dwóch tygodni. Z drugiej strony jednak żadne okoliczności sprawy nie wskazują, iżby dolegliwości bólowe miały przekraczać przeciętny poziom odczuwany w tego rodzaju urazach, nawet jeżeli uwzględnić, że odczuwanie bólu, wrażliwość nań, stanowi okoliczność zindywidualizowaną. W tych okolicznościach żądana kwota 5.000 zł jawi się jako wygórowana.

Uwzględniając wszystkie okoliczności sprawy Sąd Okręgowy uznał, że odpowiednią sumą tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną przez powoda krzywdę jest 3.000 zł. Jest to kwota zbliżona do dwumiesięcznego minimalnego wynagrodzenia, a więc odpowiadająca okresowi trwania dolegliwości wymagających stosowania środków przeciwbólowych, nie zaburza ona przy tym funkcji kompensacyjnej zadośćuczynienia. Kwota ta realizuje jednocześnie ukształtowany w orzecznictwie wymóg utrzymania tego rodzaju świadczeń w rozsądnych granicach.

W świetle poczynionych ustaleń w oparciu o wiadomości specjalne z zakresu medycyny, pozyskane w postaci opinii biegłego, brak jest podstaw do ustalania odpowiedzialności za skutki wypadku, które mogą ujawnić się w przyszłości.

Nie budzi zastrzeżeń żądanie odsetek ustawowych od 14 stycznia 2014 roku, skoro w toku postępowania likwidacyjnego pozwany wydał decyzję odmawiającą świadczenia datowaną na 31 grudnia 2013 roku. Pozwany zatem już tego dnia uznał wszystkie okoliczności za należycie wyjaśnione. Zasadzając roszczenie odsetkowe należało obecnie uwzględnić, że od 1 stycznia 2016 roku obowiązują odrębnie określone odsetki ustawowe za opóźnienie (art. 481 § 1 i 2 k.c.).

Mając powyższe na uwadze, nie dopatrzwszy się nieważności postępowania przed Sądem I instancji, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmieniono zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że zasądzono od pozwanego na rzecz powoda 3.854,10 zł z ustawowymi odsetkami od 14 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części.

Wobec częściowego uwzględnienia powództwa w wyniku wniesionej apelacji, należało zmodyfikować rozstrzygnięcie o kosztach procesu za I instancję oraz rozstrzygnąć o kosztach postępowania apelacyjnego, przyjmując w obu wypadkach zasadę stosunkowego rozdzielenia tych kosztów, stosownie do art. 100 k.p.c.

Na koszty procesu powoda złożyło się: 384 zł opłaty od pozwu, 300 zł wykorzystanej zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego, 1.200 zł wynagrodzenia pełnomocnika według stawki minimalnej za I instancję, 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, nadto 389 zł opłaty od apelacji oraz dalsze 1.200 zł wynagrodzenia pełnomocnika za postępowanie apelacyjne, również według stawki minimalnej (art. 98 § 3 w związku z art. 99 k.p.c. w związku z § 6 pkt 4 rozporządzenia z 2002 r.3 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 w związku z § 2 pkt 4 oraz § 21 rozporządzenia z 2015 r.4).

Na koszty procesu pozwanego złożyło się: 1.200 zł wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego według stawki minimalnej za I instancję oraz dalsze 1.200 zł za postępowanie apelacyjne, również według stawki minimalnej (art. 98 § 3 w związku z art. 99 k.p.c. w związku z § 6 pkt 4 rozporządzenia z 2002 r. w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 w związku z § 2 pkt 4 oraz § 21 rozporządzenia z 2015 r.). Pozwany nie wykazał uiszczenia opłaty skarbowej od udzielonego przez siebie pełnomocnictwa.

1 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2003 r., II CKN 1374/00, LEX nr 78829.

2 Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 11 czerwca 2014 r., I ACa 183/14, LEX nr 1483833.

3 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t. – Dz.U. z 2013 r., poz. 490, z późn. zm.).

4 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. poz. 1804).